

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ТРИДЕСЕТ И ДЕВЕТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх. No 453-13-16
Дата 20. 7. 2004 г.

Комисия по културата

пл. "Ал. Батенберг" 1, телефони: 988-22-58; 939-23-06; факс 980-36-50

Изх. К-453-13-134 / 20. 07. 2004 г.

ДО
ПРОФ. ОГНЯН ГЕРДЖИКОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

**НА КОМИСИЯТА ПО КУЛТУРАТА
ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 5/ 2004 Г.**

ОТНОСНО: Искане на състав на Върховния касационен съд на Република България, Търговска колегия, второ отделение за установяване на противоконституционност на чл. 31, ал.1, т. 2 от Закона за закрила и развитие на културата /ЗЗРК/ /обн., ДВ, бр. 50 от 1999 г./

**УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА
КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,**

На свое заседание на 20 юли 2004 г. Комисията по култура се запозна с искането на състав на Върховния касационен съд, Търговска колегия, второ отделение, за установяване противоконституционността на нормата на чл. 31, ал.1, т.2 от Закона за закрила и развитие на културата (обн. ДВ, бр. 50 от 1999 г.) за констатирано противоречие с чл. 4, ал.1 и чл.60 от Конституцията на Република България.

В съответствие с чл. 150, ал. 2 и на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България състав на Върховния

15

касационен съд на Република България, Търговска колегия, второ отделение е поискал Конституционният съд да обяви за противоконституционна разпоредбата на чл. 31, ал.1, т. 2 от Закона за закрила и развитие на културата /ЗЗРК/.

С искането е оспорена конституционносъобразността на посочената разпоредба. Изложени са съображения за противоречие с чл. 4, ал. 1 и чл. 60, ал.1 от Конституцията на Република България. Твърди се, че основният закон не предвижда възможност за едностранно установяване от държавата на задължения за физически и юридически лица да правят отчисления в полза на различни фондове на ведомства и органи на управление от постъпленията им, получени правомерно от осъществяваната от тях дейност и че Конституцията изключва правото на законодателя да установява конкретни финансови тежести под формата на скрити данъчни задължения, поради което е нарушен установения принцип на правовата държава – чл. 4, ал.1 от Конституцията.

С разпоредбата на чл. 31, ал.1 от ЗЗРК е регламентирано, че средствата по фонда /Национален фонд “Култура”/ се набират от определени изчерпателно изброени източници, като в т. 2 като източник са посочени отчисления в размер на десет на сто от приходите от наеми, получавани от търговските дружества с държавно участие в областта на културата. Отчисленията се правят преди разделянето на наема между наемодателя и републиканския бюджет.

С определение от 12 юли 2004 г. по конституционно дело № 5/2004 г. Конституционният съд е допуснал до разглеждане по същество искането на състав на Върховния касационен съд на Република България, Търговска колегия, второ отделение и е конституирал Народното събрание като заинтересована страна по делото.

С оглед предоставената ни възможност и в определения от Вас срок изразяваме становище, че искането на състав на Върховния касационен съд на Република България, Търговска колегия, второ отделение е неоснователно по следните съображения по атакувания като противоконституционен чл. 31, ал.1, т.2 от Закона за закрила и развитие на културата, поради противоречието с чл. 60 от Конституцията на Република България

Съгласно чл. 60 от Конституцията на Република България, гражданите са длъжни да плащат данъци и такси, установени със закон, съобразно техните доходи и имущество, като в ал.2 на същия член е регламентирано, че данъчни облекчения и утежнения могат да се установяват само със закон.

Считаме, че тази конституционна норма е неотнoсима към искането, направено по настоящото конституционно дело, тъй като нейни адресати не са държавните предприятия, респективно търговските субекти с държавно участие в капитала, а гражданите. Освен това посочените в чл. 31, ал.1, т.2 отчисления /вноски/ нямат характер нито на данъчно задължение, установено в съответните материални данъчни закони, нито на такса, събирана за извършване на конкретна административна услуга.

Отчисленията по чл. 31, ал. 1, т. 2 от ЗЗРК не са данъчни задължения. Това са отчисления от наем по един частноправен-облигационен договор, сключен между съответното търговско дружество с държавно участие в областта на културата-наемодател и наемателя, на който имотът се отдава под наем. Те имат частноправен характер, а не публичноправен, какъвто е характера на данъчните задължения. Ето защо, тук не би могло да става въпрос за противоречие с чл. 60, ал. 1 от Конституцията.

Важен е фактът, че Национален фонд «Култура», видно от разпоредбата на § 7 от ПЗР на Закона за държавния бюджет на република България за 2000 г., както и от Приложение № 7 - Списък на извънбюджетните фондове, /които се преобразуват като второстепенни разпоредители, считано от 1.01.2000 г./, а така също и Национален фонд "Култура" и Общински фонд "Култура" по Закона за закрила и развитие на културата са преобразувани във второстепенни разпоредители с бюджетни кредити към съответните държавни органи и общини при запазване специфичния характер на организация и използване на предвидените за тях средства. Поради това тези фондове не са извънбюджетни сметки, а са част от бюджета на съответния първостепенен разпоредител с бюджетни кредити, който по отношение на Национален фонд «Култура» е министърът на културата.

За да се разбере същността на посоченото отчисление е необходимо да се анализира разпоредбата на чл. 31, ал. 1, т. 2 от Закона за закрила и развитие на културата в нейната цялост, което предполага да се установи каква е волята на законодателя, обективирана в израза “като отчисленията се правят преди разделянето на наема между наемодателя и републиканския бюджет”.

От съответните ежегодни Закони за държавния бюджет на Република България от 1999 г. /годината на обнародване на ЗЗПК/ досега – 2004 г., е видно наличието на конкретна идентична през годините разпоредба, регламентираща задължение за търговските субекти с държавно, съответно общинско участие в капитала, да

78

вносят 50 на сто от получавания от тях наем в републиканския, съответно в общинския бюджет. В Закона за държавния бюджет на Република България за 2004 г. такава е разпоредбата на § 30 от Преходните и заключителни разпоредби.

При анализиране на регламентацията, съдържаща се в посочения параграф прави впечатление, че не всички търговски дружества с държавно участие в капитала са задължени да внасят 50 на сто от получения наем в републиканския бюджет. В ал. 4 на § 30 е посочено изключението, съгласно което, само когато при образуване или преобразуване на търговското дружество имуществото, което те отдават под наем, е предоставено за извършване на дейности, свързани с отдаването под наем, те не внасят 50 на сто в републиканския бюджет.

Наемът по този договор запазва своя характер на източник за приходи в републиканския бюджет и след неговото разпределение, съгласно § 30 от ПЗР на Закона за държавния бюджет на Република България за 2004 г. (ЗДБ). Всички закони за годишните бюджети на Република България правят ясно **разграничение** между приходите в Републиканския бюджет от наеми и приходите от данъчни задължения.

Дали отдаването под наем представлява правомерна дейност е въпросът, отговорът на който според нас е от значение за установяване конституционносъобразността на атакуваната норма от ЗЗРК. Търговските дружества имат определен предмет на дейност. Когато дружество с държавно участие в капитала не осъществява основната си дейност и вместо да произвежда или да предоставя съответните стоки и услуги отдава под наем имуществото, което не му е предоставено за извършване на дейност, свързана с отдаване под наем, съгласно съответната разпоредба от Закона за държавния бюджет на Република България за съответната година, то бива санкционирано *ex lege* за неизпълнението на определената им стопанска и обществена функция, като се задължава да внесе в републиканския бюджет 50 на сто от получения наем пропорционално на държавното участие.

Законодателят е последователен при регламентиране на такава законоустановена санкция, като в атакуваната разпоредба на чл. 31, ал. 1, т. 2 е посочено, че "отчисленията се правят преди разделянето на наема между наемодателя и републиканския бюджет". Следователно, когато търговско дружество с държавно участие в областта на културата, не дължи вноска в републиканския бюджет, т.е. не се прави разделяне на получения наем между наемодателя и републиканския бюджет, според нас, за това търговско дружество не

е налице задължение за отчисляване на 10 на сто от получения наем в Национален фонд "Култура".

Поради това отчисленията, определени от законодателя в размер на 10 на сто за републиканския бюджет, чрез Национален фонд "Култура" са способ за пряко финансиране на осъществяваната от държавата културна политика, чрез използване на преразпределителната функция на държавния бюджет.

Щом като отчислението има частноправен характер, няма конституционна пречка със закон да се извършва неговото разпределение не само между наемателя и Републиканския бюджет (§ 30 от ПЗР на ЗДБ за 2004 г.), но и отчислението от наема, преди разпределението както това е направено в чл. 31, ал. 1, т. 2 от ЗЗКР. Това е въпрос на **законодателна целесъобразност** на текущия законодател, а не **конституционность** на закона. Ето защо, не би могло да става въпрос и за нарушение на принципа на правовата държава по чл. 4, ал. 1 на Конституцията.

Посредством обикновеното законодателство, а не чрез Конституцията е регламентирана на законово ниво съответната санкция за онези дружества с държавно имущество в областта на културата, които се отклоняват от определения им предмет на дейност, като отдават под наем имуществото, вместо да го ползват за пряко създаване на конкретен културен продукт.

Предвиденото законодателно разрешение по чл. 31, ал. 1, т. 2 от ЗЗКР съответства на чл. 23 от Конституцията, съгласно който държавата **подпомага** развитието на културата. А подпомагането на културата от държавата може да се извършва и **чрез законите**, които предвиждат набирането и изразходването на средства за нейното развитие. В това е дълбокия смисъл на създадения с чл. 24 ЗЗКР Национален фонд "Култура" за **подпомагане развитието на културата** и на чл. 31, ал. 1 от същия закон, който определя източниците, от които се набират средствата за този фонд, между които и т. 2, чиято конституционност е оспорена пред Конституционния съд.

Твърдението на съдиите от ВКС, разгледано в контекста на действащата нормативна уредба е несъстоятелно, тъй като задължението за отчисления са регламентирани в редица закони. Например в Закона за акцизите - § 26, ал.3 от ПЗР на Закона за изменение и допълнение на Закона за акцизите (Обн., ДВ, бр. 110 от 2001 г.); чл. 36в, т.1 и т. 8 от Закона за съдебната власт; чл. 4, 5 и 9 от Закона за творческите фондове; чл.19а, т.1 и т.6 от Закона за тютюна и тютюневите изделия; вноските за Фонд "ИЕЯС" и Фонд "РАО" по Закона за безопасно използване на ядрената енергия; § 48 от Закона за държавния бюджет на РБ за 2004 г., регламентиращ

вноските за държавата от “БУЛГАРГАЗ” АД. Считаме, че Конституционният текст не забранява правната уредба да бъде осъществена от обикновеното законодателство и е обективизирана в съответните закони без да се нарушава принципът на правовата държава, залегнал в чл. 4 от Конституцията на Република България.

След като Конституционният съд не изключва възможността организирането и стопанисването на държавното имущество да се извършва от Министерския съвет или друг орган на изпълнителната власт, считаме за неоснователно искането на състава на Върховния касационен съд на Република България, Търговска колегия, второ отделение, за обявяване на противоконституционността на разпоредбата на чл. 31, ал.1, т.2 от ЗЗРК.

Предвид изложеното, моля на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България, Комисията по култура се обедини около следното

СТАНОВИЩЕ :

Комисията по културата счита, че гореизложените правни аргументи дават основание атакуваната разпоредба да се счита за конституционно съобразна и да бъде отхвърлено искането на състава на Върховния касационен съд на Република България, Търговска колегия, второ отделение за установяване на противоконституционност на чл. 31, ал. 1, т. 2 от Закона за закрила и развитие на културата като неоснователно.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ПО КУЛТУРАТА:**

(Handwritten signature)
(Проф. СТЕФАН ДАНАЙЛОВ)